

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XV. Sententia in Regem Angliae à Pontifice lata, eiusque Regni schisma.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1534.

mo, ritu solenni nuptias celebrauerit, vetueritque Catharinæ nomen suæ coniugis in posterum tribui, sed *Arcturi Principis* vidam nominari. Ad hæc iussit Annam Regiâ Coronâ per insolitam pompam redimiri; Mariam filiam, ceu ex non legitimo conubio natam, titulo *Principis Vallia* priuauit, adiectis ad hoc variis quoque neglectæ Pontificiæ auctoritatis argumentis.

Guicciardinius lib. 20.

Verumtamen cupiens aliquid cum Pontifice componere, Oratores suos Massiliam legauit, dum hic vnâ cum Rege Galliæ ea in rebe commorabatur. Ibi verò fortuito contigit, vt Rex Galliæ, cuius intimum conclaue à Pontificis cubiculo solus paries sece-
nebat, in quo peruia vtrique ianua patebat, eâ ingressus Anglos Oratores offenderit, à Pontifice ad Concilium inurbanis modis prouocantes. Hæc re iratus Rex, & ægerimè ferens Pontificem domi suæ adeò indignè habitum, enuntiauit Pontifici, se minime offensum iri, si ille in ea causâ ex iure ageret. Tum verò Clemens intellexit, se iam necessitate adactum ad educendum potestatis suæ telum, nisi maluisset omnibus patefacere, idoneum sibi non esse brachium ad illud ei aculandum; adeoque compelli se tum ad decretorium anathematis fulmen euibrandum, quando præfixa sententiæ dies iam præterierat; tum ad potissimum articulum decidendum. Restamen vsque ad eius in Urbem reditum dilata, qui sub anni exitum contigit. Eò igitur regressus Pontifex certis sedatisque verbis propinquam sibi mortem pronuntiabat, ac sepulchralem sui funeris apparatus adornabat: cum interdum in quibusdam magis conspicuis magisque commendandis euentibus in-
dat Deus mortalibus intimam futuri præflagitionem, quâ testetur in terra, eam cæli prouidentia regi.

CAPVT XV.

Sententia in Regem Angliæ à Pontifice lata, eiusque Regni schisma.

8. Ianuarij
ann. 1534.
vt in actis
Consistoria-
libus.

Reuersum Romam Pontificem Casariani ad ferendam in Henricum sententiam acriter extimularunt, pro qua exequenda validissimas copias pollicebantur. Cunctatus nihilominus Pontifex est, propterea quòd sese interim Gallix Rex interposuerat, legaueratque ad Pontificem Ioannem Bellayum Parisiensem Antistitem, illustrem doctrinâ ac prudentiâ virum, ac postea Purpurâ decoratum, quò illum leniret; eodemque tempore conatus erat præferuidis officii Henricum ad Pontificis obsequium per-

percellere. Cumque hic spem aliquam faceret Pontificiæ sententiæ obtemperandi, lis protrahebatur in plures articulos discissa, quamquam Cæsarei postulationibus iteratis decisionem vehementissimè flagitarent. Postremò per certum tabellarium Bellayus Regi Angliæ enuntiauit, non posse amplius Romæ citra Iuris famæque labem sententiam Pontificis protrahi, quâ ille uti contumax damnaretur, nisi per eundem tabellarium redeuntem missis sueliteris, siue procuratorio libello, se foro Pontificio subderet. Elapsis omnibus præscripti temporis spatiis, non modò nondum ille redierat, sed vulgatum Romæ fuit, in Angliâ, dum comœdia publica coram Rege haberetur, ab eo iussos in scenam produci ad ludibrium & ignominiam Purpuratos Patres, ipsumque Pontificem, quasi non Ecclesiæ Principes, sed Regis ridicularios.

2 Tum sanè habita fuit imbecillitas, mentis quidem, si obedientia speraretur, pectoris verò, si sententia protraheretur. Quare Pontifex, qui absenti Capisucco ad causam cognoscendam suffecerat Iacobum Simonertam, Episcopum Pisauriensem, Romanæ Rotæ Duodecemuirum, & postea honore Purpuræ à successore donatum, a auditâ ab eo totius causæ serie, pronuntiauit, matrimonium inter Henricum & Catharinam ratum esse, præcepitque Regi, ut in eo persisteret, & Catharinæ pecuniam in litem expensam persolueret. At fortuna per euentum (qui laudis vituperationisve apud vulgus mensuram obrinet) studuisse visâ est admirabili quâdam orbitæ suæ conuersione, Clementi notam præcipitis inurere in memoria posterorum, cum per paucis diebus post latam sententiam reddita fuerint Romæ Henrici responsa, qui scenicum Pontificem à vero discernens, animaduertensque sceptri pericula, subditorum turbas, apud Christianum genus infamiam, prolisque labem ac defectum, si ab Ecclesiæ Præside supremo priores nuptiæ pro legitimis haberentur, ipse verò denegatâ illi obedientiâ persisteret in secundis, obtulit se obtemperaturum tam sententiæ de iis quæ ipse attentauerat, modò anathematis fulmen cohiberetur, quam Purpuratorum Cœtui, quibus causa commissa, modò nonnulli sibi suspecti excluderentur; simulque Cameracum delegarentur homines, quibus meritò fideret, ubi quædam pro sua causa profertè cupiebat, & quod etiam tum procuratores suos præmiserat.

3 Hic euentus, simul cum obitu Catharinæ, qui non intra decem menses, ut narrat Suauis, sed intra vnum & viginti accidit, qui que finem controuersiæ imposuisset, effecit, ut nimix festinationis inferenda sententia Pontifex incusaretur ab iis ipsis, qui paulò antè

a 23. Marijs
ann. 1534.
in Actis
Consistorial.
& in Dia-
rio citato
Ludouisi-
orum; non-
verò 24. ut
scribit Sua-
uis.
b Post duos
dies scribit
Bellayus
lib. 2. o. n. 14.
id colligens
è Cōmenta-
rijs Guillel-
mi fratris
ipsius Bel-
laij: quam-
quam An-
gulus auctor
Vitzæ Henri-
ci sex dies
interfuisse
dicat.
c 6. Ianuarij
ann. 1536.
vii narrant
auctores de
Spondano-
crati, & Baz-
tholæus in
Indiæ Chro-
nologico
8. eiusdem
mensis, vii
narrat au-
ctor citatus.
Vitzæ Heo-
rici Octauij
seu

Historia
Concilii
Tridentini
Lib. 3.
Cap. 15.

1534. seu imbecillum illius animum, seu callidum in prorogando iudicio damnabant; neque secum reputabant, vel oportuisse perpetuo causâ superfedere, hoc est, nihil unquam agere, vel quandocumque tandem lis diiudicaretur, potuisse statim aliquid contingere, cuius ne suspicio quidem cordato viro prius incidisset. Mox 20. Aprilis, Reginâ petente, in Senatu datae literæ, quibus executio sententiæ mandabatur.

^a In Actis
Consistorial.
^b Vide Spondanum
ann. 1534.
num. 5.

Henricum auditâ sententiâ, ferunt aliquamdiu fluctuasse, hinc religione ac famâ, hinc libidine ac superbiâ eum distrahentibus; sed hæc, quippe geminum appetitum ad delectamenta prouocant occupantes, rationis imperium detrectarunt. Quapropter quacumque Pontifici obedientiâ per suas ditiones abrogatâ, Caput Anglicanæ Ecclesiæ seipsum constituit, colendumque præbuit. Ordinem Ecclesiastico interdixit capitali supplicio cultum omnem Romanæ Sedis, tametsi verbis titulisque solum exhibitum: expunxit uero è consuetis Ecclesiæ precibus precationem pro incolumitate Romani Pontificis, & illius loco apposuit, à *tyrannide Romani Pontificis, libera nos Domine.*

Citatus au-
tor Henrici
Vetæ.

De his quæ egerat, ad varios Principes Catholicos & hæreticos scripsit. Hi factum comprobant, sed utriusque causam detestantur. Optauissent Protestantes, ut eorum sectam palam amplecterentur; sed ille quamdiu vixit id recusauit. Quin statim atque descendiit Pontifice, multos hæreticos comburi iussit; siue Lutheranis iratus, utpote radicem illam repudiantibus, cuius fructum poscebant; siue illius libri doctrinis inhærens, quem ad eorum scita refellenda conscripserat; siue Regno prospiciens, ne veteri euersâ Religione, quies publica pariter euerteretur. Quod narrat Suauis fuisse à plerisque collaudatum, tamquam consilium summæ prudentiæ, cum se Romano iugo subtraxerit, ritibus ac Religione minime perturbatis.

At nullo alio exemplo licuisset clariùs perspicere, quam inter se indiuidua sint in quouis Regno veneratio Catholici Capitis, & Catholicæ Fidei conseruatio. Quis Principum, Religione deserta, unquam adactus ad polluendas sibi manus tanto ac tam illustri sanguine, tot capitum nobilitate, virtute, doctrinâ præstantium, ut Henricus solo in Pontificem obsequio ciurato? Enimuerò exegit ille postmodum vitam adeò subditorum motibus turbulentam, adeò funestam ministrorum strage sibi maximè intimorum, & vel etiam duarum coniugum, adeò popularibus exterisque vitæ meritis, planeque abominatam, ut Caligulæ Neronisque vitæ meritis

inuidere potuerit. Exactâ tandem vitâ Regnum tam malè constitu-
tum reliquit, vt non modò confestim eruperit in apertam hæresim,
quâ semper grauidum schisma est, sed ex hæresi orta subinde est tam
enormis rerum confusio, vt magna Britannia, excellentium olim
ingeniorum parens in Orbe Christiano, degenerarit nostrâ ætate
ex discordia in Babelem, ex tragicis calamitatibus in Thebas.
Quis autem non animaduertat, quàm hæc duo inter se dissideant,
hinc Pontificem non agnoscere Religionis Caput, hinc eam Reli-
gionem retinere, cuius dogmata simul accepta nihil habent certi
ac stabilis, à quo proximè pendeant, nisi Pontificis auctoritatem,
quâ neglectâ, nequit alia Scripturarum intelligentia persistere, quæ
sit vna suiue tenax, non autem varia pro innumerabili ingenio-
rum varietate: quin etiam nequit tutum solidumque fundamen-
tum præstare, quo nixi conspiremus omnes in credendo, hanc vel
illam esse veram partem Diuinæ Scripturæ. Dum igitur cupiebat
Rex, in veteris Fidei vnitatem suum Regnum perseuerare, necesse erat
vt vel inuitus idem cerneret perseuerans in illius Capitis Fide, in
quo vniuersa hæc vnitas coalescit, hoc est in fide Pontificiæ aucto-
ritatis, adeoque vti cogeretur exhaurire Britanniam optimo san-
guine, in omnibus mortali vitâ ademptâ, qui eam posthaberent im-
mortali. Sed huius indiuiduæ coniunctionis aliud exemplum Sua-
ui proferendum non esset, quàm Suavis ipse, qui concepto prius in
Romanos Pontifices odio, postea in Romanum Pontificatum, ab
odio ad impugnationem progressus, & in hac à leuioribus Ecclesia-
sticæ iurisdictionis articulis ad solidiora fundamenta Apostolici
Principatus transgressus, continenter deinceps per sua scripta in
eam doctrinam impietatem se præcipitem egit, vt nihil aliud de ipso
certo constiterit, nisi eum non fuisse Catholicum. De reliquo,
cuiam sectæ adhaerit, incertum; minusque omnium vero
dissimile videtur, nulli adhæsisse. Atque vt hominem in ærumnis
Romanæ Sedis festiuus exultantem, ac imprudentiæ in ea sedentis
insultantem deprimam, ipsum, seu potius ab eius calamo seductos,
duplicis hac in re erroris admonebo.

7 Errat primò: quoniam, tamen grauem quidem passa fuerit Ec-
clesia iacturam tam piæ florentisque nationis, maiorem tamen pas-
sa est Britannia ab Ecclesia iam seiuicta. Neque hic loquor de sem-
piterna cælestis felicitatis iactura, cum hic in eos scribam, qui nul-
lam aliam prudentiæ existimationisque regulam agnoscunt, nisi flu-
xa terræ commoda; adeoque necesse mihi est vti sermonibus Chri-
stiano homine minime dignis, vt ab his capiat quibuscum loquor.

Pars I.

Oo

Com-

1534.

Componatur ex vna parte status ille humanæ felicitatis, quo Catholicus Orbis, ac Roma eiusdem Regia, ante Anglicanum diffidam fruebatur, cum eo quo nunc fruitur, spectatis literis, virtutibus tranquillitate, existimatione, opulentiâ, gloriâ; ac leue quoddam detrimentum deprehendatur. Conferatur ex altera parte verus Angli olim Catholica, cum eadem postea schismatica; & deprehendatur in ea vera, non fabulosa metamorphosis, quâ nobiles Reginae in rabidas canes commutata. Ita profectò contingat necesse est; si nocet corpori vnus manus abscisso, multò grauius nocebit manus ipsius à corpore seiunctio.

Secundus error ad Pontificis imprudentiam spectat. Sed ea sane nulla fuit: humana siquidem prudentia non ab euentu petenda, sed ab antecedentibus futuri euentus coniuncturis. Ausim præterea affirmare, etiam si Pontifex euenta tunc minime probabilia illius sententiæ diuinasset, nimirum, eam neutiquam sustinendam Austriacæ potentia viribus, tam illi additis, si sanguinis, honoris, sollicitationum, promissorumque ratio haberetur; Regem iam annos plurimos adeò religiosum in eam impietatis voraginem se submersurum, vt inde numquam emergeret; Regnum tam egregium haud oblectaturum sacrilegis flagitiis hominis perditâ libidine infanientis; Regis filiam priorem natu ac Religione Catholicam, atque heredem Regni sine prole obituram, Sceptrumque in manus adulterinæ sobolis delapsurum, quæ legitimum sibi dominum in Angliam sumere nequiret, si Pontificis iurisdictionem in Ecclesiâ legitimam agnosceret. Vbi, inquam, Pontifex hanc ærumnarum leuiem inopinabilem prænouisset; tamen ex prudentiæ lege illud ipsum peragere debuisset. Eâ sententiâ vnus quidem Regni obsequium deperditum; sed confirmata Pontifici potestas, in qua Christiani Principes, quotiescumque ad Iustitiam ac Religionem per inemendabilem contumaciam violandam induxerint animum, Vaticana tela pertimescant, quæ in Regni discrimen Henricum Octauum rede gere: & quamquam per eam occasionem, non vti necesse fuerat res euenerint, tamen Regem illum infelicem in se, multoque infeliciorem in posteros reddidere. Certè huiusmodi exemplum Principibus Catholicis animos addere ad impie agendam absque terrore non poterit: contra verò, si Pontifex post adeò turpiter conculcatam iustitiam contra ius fasque tam inclyræ vxoris, abiectam reuerentiam in Ecclesiæ Caput, despectam matrum religionem, deses adhuc elanguisset; indicasset profectò, in sacre potestatis armamentario solum suppetere tormentarium puluerem.

ad inanem edendum strepitum, non pilas fulmineas ad vulnerandum: atque ita iacturam fecisset illius auctoritatis, quæ in animis improborum terrore continetur. Nec aliâ sanè lege videmus ceteros uti Principes: fulminantur proscriptiones, promulgantur edicta in perduelles Prouinciarum perturbatores, tametsi dubium sit satisne virium sit ad ea exequenda, tametsi quandoq; viribus hi postea præpolleant, tametsi denique interdum oporteat immunitatem iisdem concedere, eisdemque in amicitiam reuocare. Nihilominus ea priora prudenter peracta, ne iis omissis vnusquisque citra metum rebellaret: satiusque semper est, spiritus contumaces timore pœnæ frænare, quam impunitatis spem illismittere.

CAPVT XVI.

Nota Clementis consilia de Concilio. Ipsius obitus; eique Paulus III. successus.

IAm verò ut historiam ad propositi argumenti seriem redigamus, affirmat Suauis, Cæsarem iis auditis quæ de Concilio Ragnus Nuntius proposuerat, conquestum cum Pontifice, quòd actum ab eo fuisset cum Protestantibus aliâ omnino ratione quàm Bononiæ conuenerant, adèd ut illi se delusos existimarent; ab eoque enixè quæsisse, ut rationem iniret, quâ ipsis fieret satis: hæc verò Cæsaris literas in Vaticano confessu lectas octauâ Iunij, ac paulò ante nuntios perlatos, à Lantgrauio Hassiæ armis Ferdinando ademptam Wirtembergæ ditionem, ac Duci Ulrico hæretico legitimo domino restitutam; vnde opus fuerat Ferdinando cum iis pacem componere: Multos ex Purpuratis Patribus dixisse, Lutheranis à victoriâ elatis aliquid concedendum; nec vtendum ampliùs callidis artibus, sed verè sincereque Concilium conuocandum: verumtamen Pontificem, cum eorum potiori parte animaduertentem, fieri non posse ut ab hæreticis Concilium acciperetur iis conditionibus, quæ Romanæ Aulæ conducerent, sanxisse, Cæsari respondendum: cum in dies nouæ subnaſcentes discordiæ inter ipsum & Galliæ Regem, aliosque Principes Christianos audirentur, opus esse potiùs illas componi, quòd ex Concilio fructus expetiti colligerentur.

2 Mirum certè non est, Suauianas narrationes ab historica veritate aberrare, sed absurdum est, vel à poëtica verisimilitudine recedere: altero solùm opus est quòd veraces simus, altero quòd saltem veraces credamur. Quo nam pacto fieri potuisset, ut Cæsar conquereretur,

O o 2

à Nun-